

Latvijā īstenotie upju atjaunošanas pasākumi un to sekmes

Kaspars Abersons & Amanda Tropa, institūts “BIOR”

Eiropas Savienības LIFE programmas Integrētais projekts

“Latvijas upju baseinu apsaimniekošanas plānu ieviešana laba virszemes ūdens stāvokļa sasniegšanai”

Institūts “BIOR”

Liels daudznozaru institūts, dibināts 2010. gadā

Zivju resursu pētniecības departamenta vesture ir daudz garāka:

- PSRS laikā: Baltijas Zivsaimniecības pētniecības institūts (BaltNIIRKH)
- No 1991. līdz 2004. Latvijas Zivsaimniecības pētniecības institūts
- No 2004. līdz 2010. Latvijas Zivju resursu aģentūra

BIOR un upju atjaunošana

Esam iesaistīti galvenokārt sekmju novērtēšanā

Mērķtiecīga dažādu pasākumu sekmju
vērtēšana – kopš 2018. gada

Glvanokārt ZF finansēti projekti

Bet ne tikai!

Pasākumu veidi

Upju tīrīšana

Zivju dzīvotņu izveidošana / daudzveidības
palielināšana

Migrācijas iespēju uzlabošana

Bebu apkarošana

Meandru atjaunošana

Upju tīrīšana

Populārākais pasākums

Mērķi:

- uzlabot ūdens apmaiņu
- palielināt straujteču platību
- samazināt aizaugumu

Darbi:

- koku sagāzumu, atsevišķu koku un koku zaru izvākšana
- bebru dambju novākšana
- ūdensaugu un to sakņu izvākšana

Foto: Pasaules dabas fonds

Upju tīrīšana

Tikai daļa projektu saistīti ar pozitīvām izmaiņām

Pozitīvās izmaiņas ir īslaicīgas

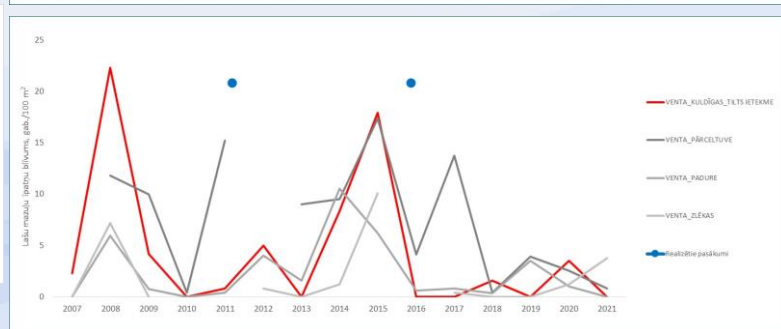
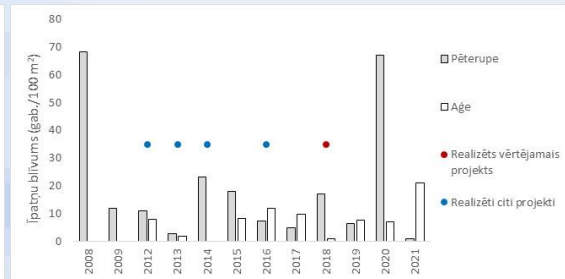
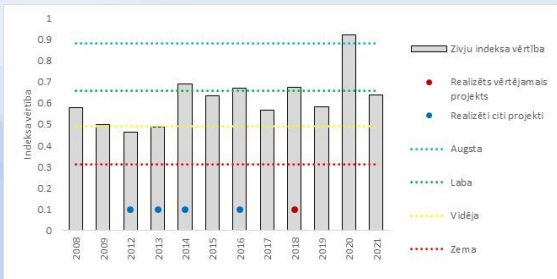
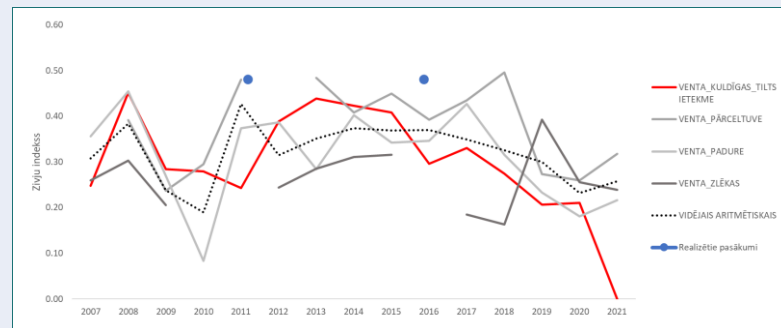
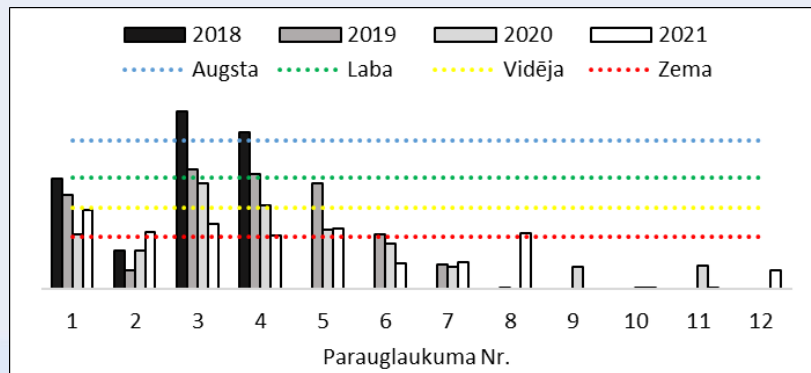
Acīmredzami iemesli, kas nosaka pasākumu veiksmi vai neveiksmi nav identificēti

Hipotēze – labākas sekmes ir tur, kur:

- ir vērā ņemams lašveidīgo zivju nārsta potenciāls
- nav citi liela mēroga faktori, kas ietekmē upes hidromorfoloģisko un citu kvalitāti

Upju tīrīšana

Dzīvotņu izveidošana

Popularitāte pamazām pieaug

Mērķi:

- izveidot mērķa sugām piemērotas dzīvotnes
- palielināt dzīvotņu daudzveidību

Darbi:

- Mākslīgu straujteču / nārsta vietu izveidošana
- Akmeņu ievietošana
- Koku / koka konstrukciju izveidošana

Foto: Elīna Pekšēna

Dzīvotņu izveidošana

Rezultāti ir konstatējami tikai pēc laika

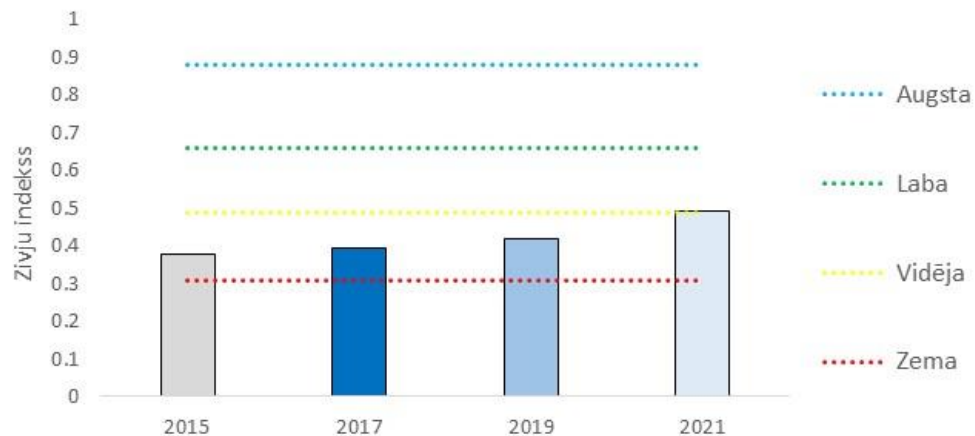
Vairumā gadījumu izmaiņas ir pozitīvas, taču ne vienmēr

Sekmes nosaka:

- dzīvotņu veids
- noturība
- atrašanās vieta

Dzīvotņu izveidošana

Migrācijas iespēju uzlabošana

Daži lielāka mēroga pasākumi, bet daudzi mazi

Mērķi:

- nodrošināt ceļotājzivju un citu zivju migrāciju starp nārsta, barošanās u.c. dzīvotnēm

Darbi:

- zivju ceļu izveidošana
- aizsprostu, aizsprostu palieku, akmeņu krāvumu u.c. šķēršļu nojaukšana
- caurteku pārbūve
- bebru aizsprostu nojaukšana

Migrācijas iespēju uzlabošana

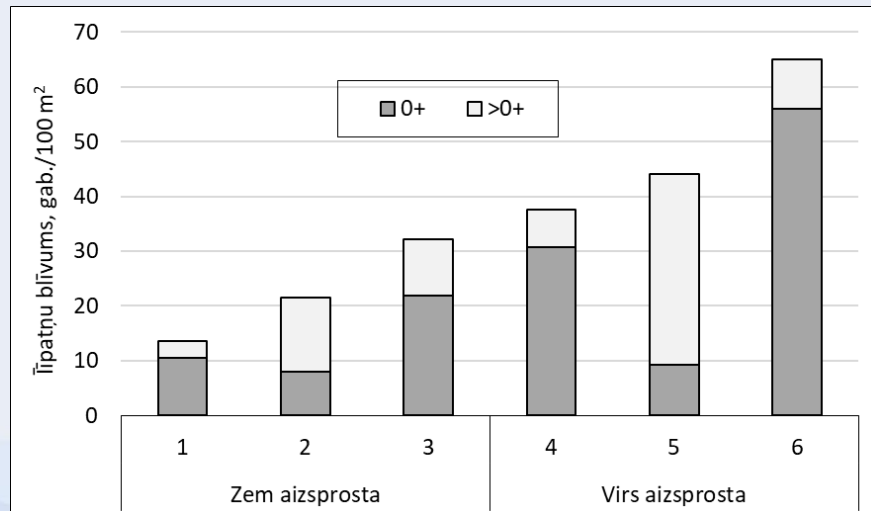
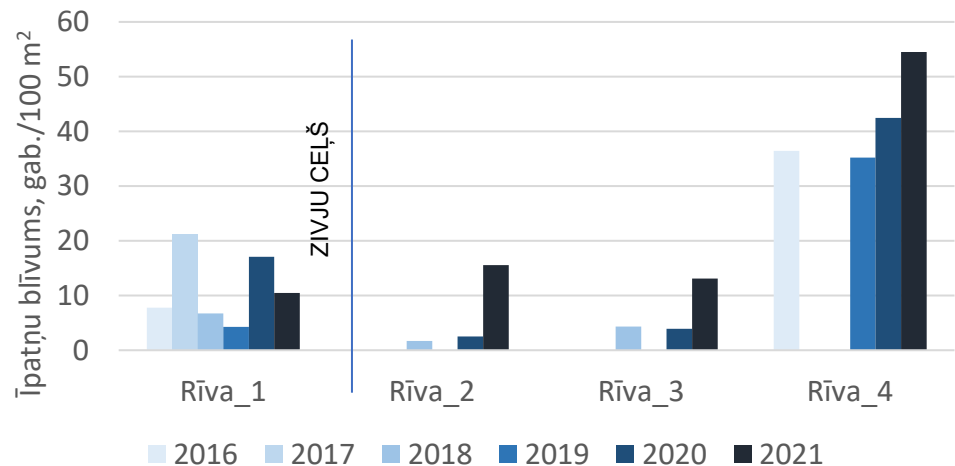
Izmaiņas vairumam nopietno pasākumu ir pozitīvas, bet ne vienmēr ir redzamas uzreiz

Sekmes nosaka:

- migrējošās sugas
- dzīvotņu potenciāls virs šķēršļa
- risinājumu veids

Migrācijas iespēju uzlabošana

Bebru apkarošana

Populārs, bet bieži neregistrēts un grūti izsekojams pasākums

Mērķi:

- atvieglot zivju migrāciju un palielināt straujteču platību

Darbi:

- bebru populācijas samazināšana

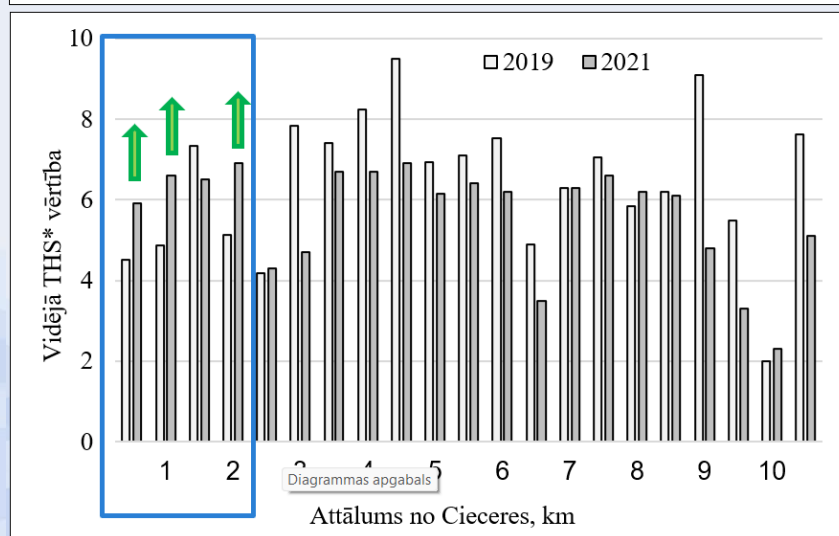
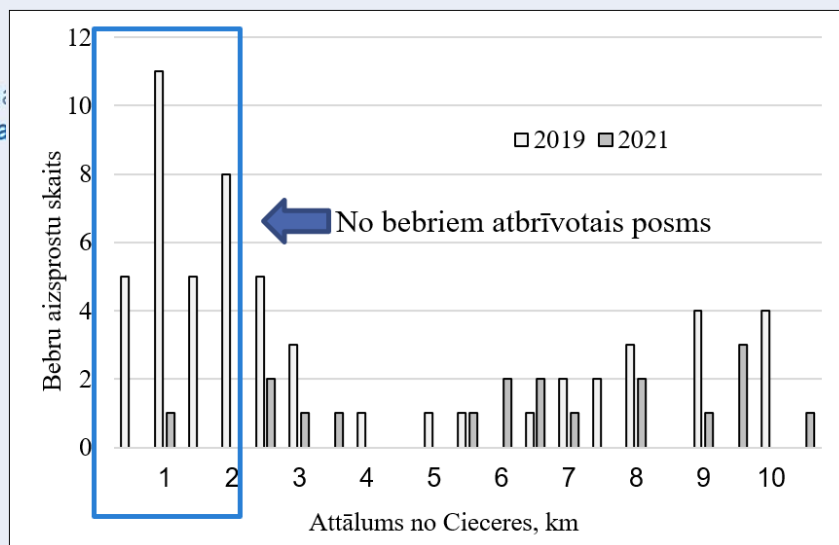

Bebriu apkarošana

Tam vienīgajam pasākumam, kura sekmes vērtējām, izmaiņas bija pozitīvas 😊

Sekmes nosaka:

- upes “pamata” raksturlielumi (kritums, platums, noēnojums u.c.)
- upes pieejamība migrācijai un tajā sastopamās zivju sugas

Lūgums pasākumu plānotājiem

Mazāk uzmanības veltīt upju tīrīšanai, varbūt izņemot kādus specifiskus gadījumus, piemēram:

- milzīgu koku sagāzumu daļējai izvākšana
- ūdensaugu un to sakņu izvākšana lašveidīgo un ceļotājzivju nārstam svarīgos upju posmos
- cilvēku samestās dražas izvākšana

Vairāk pievērsties:

- migrācijas iespēju uzlabošanai (ne tikai lielajos aizsprostos!)
- dzīvotņu izveidošanai un dzīvotņu daudzveidības palielināšanai
- bebru apkarošanai mazās strauji tekošās upītēs

Lai tīri ūdeņi rit!

kaspars.abersons@bior.lv

goodwater.lv

LIFEGoodWaterIP

LIFEGoodWaterIP

LIFEGoodWaterIP

LIFEGoodWaterIP

LIFEGoodWaterIP

Integrētais projekts “Latvijas upju baseinu apsaimniekošanas plānu ieviešana laba virszemes ūdens stāvokļa sasniegšanai” (LIFE GOODWATER IP, LIFE18 IPE/LV/000014) ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības LIFE programmas un Valsts reģionālās attīstības aģentūras.

[✉ www.goodwater.lv](mailto:kaspars.abersons@bior.lv)

Šī informācija atspoguļo tikai LIFE GOODWATER IP projekta partneru viedokli un Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildaģentūra (CINEA) neatbild par to kā tiek izmantota šeit paustā informācija.

